

శ్రీ కూర్మావతారకథ

రచన:

కామరాజు పాపరాజు

పాఠావజ్ఞుల రామారావు

Acc. No. 16129

శ్రీకవిరాజులక్ష్మణమూర్తి
విజయవాడ-2

శ్రీ కవిత్వప్రచురణ

మొదటి మే, 1978.

పే : 2-00

వర్వస్వామ్యములు

ప్రకాశకులవి.

19/4/57
R. S. S.

సంపాదకులు :

నెవ్వులి త్రివిక్రమరావు.

మొదటి :

శ్రీ వెంకటరమణ

విజయవాడ - 520 002

శ్రీ కూర్మావతారకథ

సమర్పణము

శ్రీమన్నారాయణానకు

- పా॥ రామారావు

శ్రీ కూర్మా వతార కథ

వైదశాస్త్ర పురాణేతిహాస కోవిదుండగు వైశంపాయన మునీంద్రుండు హస్తీపురేంద్రుండగు జనమేజయ భూకాంతునకు శ్రీమన్నారాయణుని దశావతారములలోని మత్స్యావతార కథ కర్ణరసాయనంబుగ చెప్పి, యమ్మొదిలీశ్వరుడు కోరగ న మ్మునిశేఖరుండు కూర్మావతార కథ నిట్లు చెప్పదొడంగె:

1

“జనమేజయ మహారాజా! జగములను సృజింప బోషింప- సంహరింప జాలు త్రిమూర్తుల గని. పెంప జాలిన యనసూయాత్రులు జగత్రయమునందు నసృదశ మునిదంపతులు. ఆ పుణ్యదంపతులకు శివాంశమున కుర్వాస తపోధనాగ్రణి తనూజుడై బాలునివలె, సున్మత్తునివలె జగములందు జరించుచుండె.

అమ్మునీంద్రుం దొకనాథు కనకగిరితటమున

విహరించుచుండగ, నొక యద్భుతగంధము వచ్చెను. కొంచెము సాగిపోవగ హోమధూమ పావనంబగు నొక్క తపోవనము నాతడు గాంచెను. ఆ వనమందలి మేను లా తపోనిసిని జూచి శివుని జూచినట్లే భావించి మిగుల భక్తియొనర్పగ, వారిని గ్రేగంటజూచుచు నమ్మాని యా పరిమళ హేతువు నారయుటకు సాగి పోవగ, నెదుట నత్యంత లావణ్యవతియగు నొక విద్యాధరయువతి కానుపించెను.

తన్నుగాంచి, యిచ్చుకేనియు జలింపని యమ్మునీంద్రుం జూచి, యా విద్యాధరి చేతి సంతానపుష్పమాల జాపడ, గేఱమోడ్చి యెదుటనిల్చి “ఓ ముని పార్వభావ! తమ కీర్తివి దేవేంద్రాదులు సన్నుతించుదురు. అట్టి తమ సందర్శనభాగ్యము నా కబ్బె. తమకు వంపినచో, నీ సంతాన పుష్పదామమును దీసికొను” డని యమ్మునీంద్రున కీయగ, నత్యంత సంతోషంబున వతం డా దామంబును గ్రహించి, కన్నుల కద్దుకొని, వక్షంబుజేర్చి, కంఠమున వైచికొని చనుచుండెను.

చతురంగబల సమన్వితడై, సాముధులగు దేవ వేద వెంటరా, నైరావతము నెక్కి తీవితో వాహ్యశి వెడలివచ్చు దేవేంద్రుని గాంచి, యద్భుతసమహోమని తవ చేతి దివ్య పుష్పమాల నాతనిపై వేసెను. ఆ సుర పతి యద్దామంబును నిజకరంబున గ్రహించి, యై

వత కు భస్మలఘున నుంచె. అంత న మ్మాల యట నుండి జాటి, క్రిందబడియె, దాని నా గజేంద్రము కాల మట్టగించె.

తాసిచ్చిన సుమదామ మట్టి దుర్భశనొంద గాంచి, య మ్మునిరాజు కాముని హరించిన హరునిలీల, నుగ్రుండై, కిటకిట బిండ్లుగీటి, హంతుంచుచు “సురేశ్వర! నిన్నిక నేమవవచ్చు, నేనిచ్చిన సుమదామమును మహాప్రసాదమని గ్రహింపక, యైశ్వర్యగర్వంబున నాశమొందజేసితివి. నన్నెవ్వనిగ నెంచితివి? నా మహత్త్వము జగజ్జేగీయమానము. నేను వసిష్ఠాదులవలె బరమ శాంతుడనని తలంచితివా? బ్రహ్మ హత్య, పరాంగనాసంగతి, జ్ఞాతివైరము, యజ్ఞవిఘ్నములు, అసూయ మున్నగు దుర్గుణములు గల నిన్నుని ప్రయోజన మేమి? బ్రాహ్మణాపరాధము సహింపరానిది. కాన నీకు గల త్రైలోక్యలక్ష్మి నిన్నుబాసి యా శ్రీహరిని జేరుగాక” యని కఠినముగ శపించె.

వెంటనే దేవేంద్రు డై రావతము దిగ్గి, దుర్వాసుని పాదములపై వ్రాలి, స్వామీ! నేను మీ దాసుడ. నీ కటాక్షవీక్షణముల నన్ను బ్రోవు” మని వేడికొనగ, వ మ్మునీంద్రుడు “దేవేంద్ర! నీ వెంత వేడికొనినను, నాకు దయరాదు. నీ చేసిన యవ మతి మిస్సహము. గౌతమ, వసిష్ఠ, విశ్వమిత్రులవలె నీ తప్పులను మన్నింపను.

నీ సకలైశ్వర్యము క్షీరసముద్రముపాలగుగాక" మని పలికి, ముద్దువాసమునీండుండుగుడై, మండిపడుచు వెడలిపోయె. తండ్రి పరమ శాంతుడగు నత్రి, తల్లి మహాసాస్వి యనసూయ, అనుజుడు చల్లని చంద్రుడు, ఇట్లయ్యును శివాంశ జన్ముడగు నమ్ముని యుగ భావము విడువలేకుండెను.

అంత దేవేంద్రుడు తన తెలివిలేమికిని, దుర్వాసుని ముక్కోడంబునకు మిగుల జింతించుచు, నిజ పురంబునకు బోయెను. కాని మునిశాపము వ్యర్థముగి బోవునా? అతనికి నైరావతము, నుచైశ్శ్రవము నారోపించుటకు లభించుటలేదు. సంగీతము పాడుటకు నచ్చరలు రాదు నందవనమున గల్పవృక్షము లవృశ్యము మయ్యెను. కామధేనువు జాడ తెలియదు. కొల్వకూటమున చింతామణి భద్రపీఠము కానరాదు. దనాగారము కూన్యమయ్యెను.

దిక్పాలకులు పనిగల్గి పిబావనంపినను వచ్చుట లేదు. సప్తర్షులు వచ్చి 'విజయోస్తని' దీవించుటలేదు. దేవదైత్యులు తన కొలువు మాని వెడలిపోవుచుండిరి. అమరావతీ పౌరజనము భక్తియుక్తులై తన్ను నేవించుట మావారి. తన భార్యయు బుత్తుడును దప్ప నికరులు లేరైరి. లక్ష్మీకటాక్షము లేకుండుటచే భువనములు జైమమొందెను. భూలోకవాసులు సత్త్వహీనులై యజ్ఞ

యాగాది కర్మలు చేయకుండిరి. అత్తతీ దేవేంద్రాది బృందారక సమూహంబు లాకట నకనకలాడుచు. నెల్లె దెలి గ్రుమ్మరుచుండిరి.

అదియె యవనని మయ. జ-భ. తారక. శుంభ. నిశుంభ. మహిష సముచిత్రములుగు దైత్యదానవులు వేలువులపై దండెత్తిపోయిరి. అయ్యెడ ద్రిమూర్తులు భయము నొందుచున్న తమ సతులకు దైత్యము చెప్పు చుండిరి. దిగులుచే మూర్ఛనందిన శచీదేవికి దేవేంద్రుడు శైత్యోపచారములు చేయుచుండె. కిన్నెర గంధర్వాది దేవగణముల గతి యేమయ్యెనో తెలియజ. అట్టియెక రథ గజ తురగ పదాతి పైన్యములతో బలిదైత్యేం ద్రుడు మఱియొకమక విజృంభించి వేల్పులపై దండెత్తి వచ్చెను.

అమర రాజధాని బలిదానవేంద్రుని పశమయ్యెను. దేవతలందఱును బారిపోయి బ్రహ్మలోకంబు నేరు కొనిరి. అనట జతుర్ముఖుడు కనక మండపమున కొలువుదీరియుండగ, దిక్పాలకాది దేవతలు “స్వామీ! బలియొక్క విజృంభణము నణచి, కరుణతో మము రక్షింపు” గుని వేడికొవిరి. బ్రహ్మ వారిపై గరుజించి, “దేవతలారా! దైత్యదానవులకు భయపడనేటికి? సర సముగ ముష్టిగంబులను బ్రోవగలవాడు శివుడు. ఆయన

కడకు బోవుద"మని యా దిక్పాలకాది దేవతలను వెంట
జెట్టుకొని, కైలాసంబున జేగి, జలిదానవేంద్రుని వలన
గలిగిన కష్టములు బాపి బ్రోచుటకు నమ్మహాదేవుని
వేధికొనగ, నా హరు దొకించుక యాలోచించి చతు
రానన దిక్పాలాది యమరులతో గూడి ప్రమథగణములు
పరివేష్టించగ, కీరాబ్ధితీరము జేరెను.

హర బ్రహ్మాదులు "ఏది ప్రకృతిహీన సచ్చి
జ్ఞానందమో, యేది జీవేశ్వరాఖ్యతో వెలుంగునో,
యేది యవిద్యయు, విద్యయు నుపాధియై వర్తించునో,
యట్టి బ్రహ్మమును ప్రార్థించుచున్నాము. తత్త్వ
మస్యాది వేదాంత వాక్య వాచ్యార్థమైనవాడును, తన
కమనస్సచే నీ చరాచరముల బుట్టించువాడును, వర
యోగి హృదయముల బరంజ్యోతి యైన వాడును, అఖిల
జగద్రక్షణ హేతుభూతుడును, లక్ష్మీనమేతుడై కీరాబ్ధి
మీద ఫణిరాజుపై బవ్వళించువాడును నగు శ్రీహరి
మాకు సాక్షాత్కరించుగాత" మని ప్రార్థించిరి.

ఆ సురల మొఱ విని, కరుణామూర్తియగు
శ్రీహరి వ్రత్యక్షమయ్యెను. అ ద్వేషదేవునకు బ్రహ్మాది
సురలు పాష్టాంగనమస్కారము సేసి, నిర్భరానంద
మగునై నిలిచి యుండగ, శ్రీహరి వేల్పులజూచి
తెలియనివానివలె వారి విచారహేతువునుగూర్చి యడి
గెను. బ్రహ్మ "దేవా! బలిదైత్యుడు సురల బార

ద్రోణుడే నా సృష్టికి గొందెము కారత యేర్పడె” ననెను.

దేవతలందఱు బలిదానవునివలన గలిగిన కష్ట నష్టములను న ద్వేషదేవునితో మనవి చేసికొనిరి. అంత దేవేంద్రుడు “స్వామి! దుర్వాస శాపవశమున నా సకలై శ్వర్యము నందోసిజేరగ, శ్రీరహిత స్వర్గలోకమును బాలింపలేకుంటి” నని మనవి చేసికొనెను.

సురేంద్రుని పయ్యలు విని శ్రీహరి “దేవేంద్రా బ్రాహ్మణ. నా వక్షముననుండు శ్రీసతి నేడు కానుపింపదు. శ్రీసతీమణి మజల మనకు లభింపుటకును దేవత లమృత త్వము నొందుటకు నొక్క యుపాయ మాలోచించి తిని. మందర పర్వతమును గవ్వముగను జేసి, వానుకి సర్పరాజమును గవ్వపుద్రాడుగజేసి యత్యధిక శక్తితో క్షీరజలవిగిని మగించినచో, నందుండి యమృతమును, లక్ష్మీ దేవియు, నైరావతాదులును లభించును. వేయేల, నీ పూర్వపు ప్రైశ్వర్యముంతయు విస్మంశయముగ లభించును. తఱువాత బలిదైత్యుని గెల్వవచ్చును. కాన వానితో సంధియొనర్చుకొను” మని యానతిచ్చి, కమల నాభుడు వైకుంఠమును జేరి, లక్ష్మీ విరహాదున విగళిత దపించుచుండెను.

అనంతరము మరనాధుడు దేవాచార్యుడగు బృహ
స్పతికడకేగి యత్యంత వినయంబున న ద్దేవమంత్రికి
వమస్కరించి, “గురూ త్తమా! తమ యాశీర్వాచన ప్రభా
వమున నేను దేవేంద్రపదవియం దుండగల్గితిని. తండ్రి
వలె మమ్ము బ్రోచుచుండుటవలన నీకు ‘గురు’ నామము
పార్థకమయ్యె. దేవతావళికి జీవభూతుడవగుటచే నీకు
జీవాఖ్యప్రసిద్ధము. నీ కటాక్షమున నేనెప్పుడు నే సరి
భావమొందలేదు. కాని నేడు దురదృష్టవశమున
వైశ్వర్యహీనుడనైతిని. బలిదైత్యనాధునితో సంసి యొన
గూర్చుమా” యని వేడుకొనెను.

మరాచార్యు డొకింత యాలోచించి, బలిదాన
కేంద్రుని కొలువుకూటమునకు బోయి, యచట నున్న
నారదునిమూలమున సభా ప్రవేశము నొందెను.
దైత్యుల మనవి వినుచు, మునుల యాశీర్వాదములందుచు
గానము పేయు గంధర్వులకు బహుమతుల నిచ్చుచు,
నీకు హరి హరాదులతో దోర వశముగాదు మానుమనిన
కుక్రచార్య వచనములకు మాటువక్క క యుండి,
“నారదా! దినంబునందలి వింతవార్తలేమని యడిగిన

బలిదానవేంద్రుని" బృహస్పతి దీవించెను. బలి "సుర
లోకాచార్య! యేమిపని" యని యడుగ, దానవేంద్ర!
దివిజపతి నేడు నీతో సఖ్యము గోరుచున్నాడు. నీ వియ్య
కొనిన, వృధా యుద్ధము నివారణమగు" నని బలుక.
న బలి "యొప్పుడు దేవేంద్రుడు నన్నవమానించె
అయినను. నన్నాత డిడినైనను భక్తితో గొల్చినచో,
నాతని మన్నింతు" ననెను.

అందులకు బృహస్పతి మిగుల సంతసించి,
దేవేంద్రుని జేరి, జరిగిన విషయమునంతయు దెల్పి
దేవేంద్ర! నీకు నచ్చినట్లు చేయుము. నీవు బలిదైత్యేం
ద్రుని గొల్చుటకు సిద్ధపడి దేవలోకమునకు హితమొన
రింపు. శరణన్నచో నిన్నాతడు మన్నించి 'నీతో సఖ్య
భావము నెరపును. కావున నీ వవశ్యము బలిని భృత్య
భావము వేవింపు" మని హితవు చెప్పెను.

ఆ మాటలకు సమ్మతించి దేవేంద్రుడు దిగ్గీకుల
తోడను, దన బలముతోడను బోయి, శతాశ్వమేధావ
భృథస్నాతపూతమగు తన మశ్తకమును బలిరాక్ష
సేంద్రుని పదములపైనుంచి మ్రొక్కెను. అంత న బలి
చక్రవర్తి సింహాసనమునుండి దిగినలేచి 'లే లే' మ్మని
యమితోత్సాహముతో నాతని నెత్తెను. ఎత్తి, కొగలించు
కొని, "అన్నా! పెద్దవాడవు. నీవు నాకేలమ్రొక్కుదు"
వని ప్రీతితో బల్కి. యతనిని దన సింహాసనము

ప్రక్కను నొక చిన్న గడైపె గూర్చుండబెట్టి “అమ్మ కుశలమా” యని బంధులుండరి క్షేమపడిగెను.

దేవేంద్రు ‘దండలును క్షేమ’ మని తెల్పి, “నాకు నురానిపనామమేల; నీవే నులక ర్తవై. దైత్యుల నేలునట్లే యానిత్యులను నేలుము. నేను నీకు భృత్యుడనై నీ నమ్ముఖమ్మున నుండుదు” ననెను. అందుల కంగీకరించి, యద్దాన వేండ్రుండు తిక్కాలకులకు వగిన పనుల నప్ప గించి, వేజుల బ్రోదెను. దేవేంద్రుడును సర్వకాల సర్వావస్థలయందు మిగుల భయభక్తులతో న బ్బలిదాన వేండ్రు గొల్పుచుండె ఇట్లు నయమున దన్ను దేవేండ్రుడు వేవింపుచుండగ నా దానవంనాథు చాతనిని నమ్మి యుండెను.

అంత నొకనాడు బలిదాన వేండ్రుండు సుము బుడై యున్న సమయము జూచి, దేవేంద్రు డాప్త మంత్రులతో నాలోచించి “బలిచక్రవర్తీ! యీ మహా వైభవము, నీ దురతి క్రమవిక్రమము నీకెగాక, త్రిజ గంబులందు నేంకైనను కలదా? ఇన్నియున్నను, మన కీ దేహము విత్యముకాదు. ఎప్పుడో యాపదనొందును. వచ్చుచును. జుత్తిపాసా జరావ్యాధులచే శుష్కించు నీ దేహమును మనము నమ్ముకొవి యున్నాము. కాని మనకు మరణ మెప్పుట్లకైనను దప్పదు. సర్వేంద్రియ ములు జరాభారముచే దుర్బలము లైనపుడు మనము

నిస్సహాయులముకదా! శతవర్షములలో నర్హులమును నిద్రయే హరించు. దానిని మానుచువలన జాత్యము కలుగు. పెట్టి దేహమువలన నెవ్వరికి నుభంబులేదు. కాని యమృతరసహనంబు జేసిన, నిద్దేహంబున కెట్టి నష్టకష్టంబులుండవు. కాన నట్టి యమృతరసంబు మందర పర్వతమును గవ్వముగను, వాసుకిని గవ్వపుఁ ద్రాడుగను జేసి, క్షీ రాంబోధిని మసించినచో, నందుండి యమృతము లభించునని భార్య మొకప్పుడు హరి యానతిచ్చె” నని నుడివెను.

3

అప్పులుకులను మిగుల సంతసమంది. అట్లే చేయుదము, లభించిన యమృతమున నీ విధికథాగ మిత్తుము. ఆలసంపక తగిన యత్నముసేయు మను దనుజుల పక్షకులు, దేవతాపతిపక్షకులు బడి, బలిచక్ర వర్తి క్షీరసాగర మధనమునకు సమ్మతించి, వారితో గూడి, చతురంగ బలసమన్వితుండై వెదలి మందర పర్వ తమును జూచి, దేవేంద్రు డన్నగమహత్త్వంబును వర్ణింప, బలి, జిజువశ్చు నవ్వి యతని చతురత్వమును గొనియాడగ, నత డా నగరాజంబును స్తుతించెను. అంత

బలి నమ్మహాద్రుండును బెకలింప దేవ దానవులతో నెవ్వరోబ్రదుకని యడిగెను.

అది జంబూద్వీపము లెన్నియో ప్రగల్భుండును వడికి, యన్మగండును బెకలింప బ్రయత్నించి, విఫలమై బడినయింద. బలి దేవేంద్రునిజూచి “తెక్కలు నడికి పర్వతముల గిర్వము నడచిన నీవే యిట్లూర కున్న నెట్లు బ్రయత్నింపు” మనెను. “ప్రభూ! మన బలి జంబూద్వీపకు సాధ్యముకాని పని నాకును నసాధ్యమే. ఇప్పుడు శ్రీహరిని సుతంతుడయే యుపాయ” మని వారల నడిటిని దోవ్కొని దేవేంద్రుడు కనకాద్రికి బోయి, యచట శ్రీహరిని, దత్తనయుల గను గొని పశుస్కరించి తమ పచ్చిన కార్యము దెలిపెను.

ఆ మూటలు పసి వనజోదరుడు నవ్వి, సురా సురలారా! మీరు పర్వతమునే పెకలింపలేనివో, సుధ నెట్లొందగల” రని యిట్లెవదేవుండు సర్పరాజును శేషుని దలంపగా, నా భుజగేంద్రుడు వచ్చెను శ్రీహరి యాతని, బ్రేమంబున నాదరించి, ‘పన్నగేంద్రా! మంజరనగరమును బెకలించి యీ దేవదానవులకి” మృతి యానతిచ్చెను. దైత్య దానవుల పలుకులు విని “య ప్పర్వతమును బెకలించి యిచ్చిన వాలు. మే మొక్కొక్కరమే దానిని బెండునువలె నవలీలగ స్థానాంతరమును జేర్చగల” మనిరి. అంత శేషుడు “భూభాగమును నేను

వహించుచుంగడ నీ మందరము భూధర మెట్లయ్యె”
నని యలిగెనో యన్నట్లు, మిగుల గోపమునొంది,
యిన్నగమును జుట్టుకొని, తుంగశృంగాగ్రశోభిత
మగు నద్దానిని భీషణ మోషంబు గలుగగ బెకలించి
వేసెను.

అంత నా క్షౌధరమును సురాసురులు పట్టి తల
కెత్తుకొనిరి. కాని య మృహాధరమును భరింపజాలక
వా రయ్యెడిని దాని స్థానముననే గూలవై చిరి. అందు
వలన గొందఱు గాయపడిరి. అత్తఱి దేవేంద్రాది
సురలు చక్రిని బ్రార్థింపగ, ఖక్తవాత్సల్యమున న ద్దేవ
దేవుడు గరుడ వాహనారూఢుడై వడిగ నచటికి విచ్చే
సెను. అంత నా శ్రీహరి య మృందనగరంబును
జేతితో నెత్తి గరుడని శిరమున నుంపగ, నా పక్షిరాజు
దాని నవలీలగ భరించి, వేగముగ నాకాశమార్గమున
బోవుచుంతగ, నంతవేగముగ సురాసురులు బోవం
జాలక, గురుతులప్రకారము వెనుక బోవుచుండిరి. గరు
డుచు నిమిషమాత్రమున కీరజలనిధి తటమును జేరి.
శ్రీహరిని, మందరనగరమును దించి, సురాసుర వీరుల
మెప్పులంది పెడలిపోయెను.

తఱువాత వాసుదేవు నానతిని వాసవుడు సకల
దేవాసురావళికి సమ్మతముగ వనంతశక్తిమంతుడగు

వాసుకి సర్పరాజమును బిలువనంపెను. వాసుకి వచ్చి నంతనే దేవేంద్రుడు “ఘజగరాజా! నీ వనంతశక్తుడవు. ప్రణయకలహమునందిన పార్వతిని. ఐర మేర్పరునకు గూర్తువు. ఒక్కొక్కనాడు హరునకు గంఠహారమగుదువు. ఒక్కొక్కనా డా దేవదేవునకు హస్తకంఠణమగుదువు. ఇట్లెన్నివిధములనో విశ్వేశ్వరునకు నీవు కూర్చువాడవు. అట్టి నిన్ను ప్రశంసింపగలనా? అమృతప్రాప్తి మందరనగమున మేము క్షీరజలనిధి దరియింపఁ గూనితిమి. వీవుకవ్వపుఁద్రాటివై, శేషునిమించిన యశమును బొందుమా” యని పల్కినంతనే వాసుకి సమ్మతించెను.

అంత దేవేంద్రుడు వజ్రాయుధమున మందరనగమును విష్కంబకముగ జేసి, పార్శ్వగ్రావముల పటికి, కవ్వముగ జేపె. అంత దేవాసురులు తమతమ క్షీరీటముల సెర్దుకొనియు, కుండలాంగడముల పదిలముగ ధరించియు. వంగుళీయకముల నలంకరించుకొనియు. మౌక్తిక హారములను మట్టుపఱచియు, చేలములు మొలదట్టి బిగియగట్టియు. నుత్సాహాతిశయమున నొకరి నొకరు పిలిచికొనుచు క్షీరసాగరమును జేరి. వాసుకి వద్రరాజమునకు జాట్టియా వింతకవ్వమును క్షీరాబ్ధియందుంచిరి. అంత దేవతల మనోగతాభిప్రాయములు వెఱింగి. శ్రీహరి కపటమార్గమున వారుభయులకు

తోపించి. యా వాసుకి ఘణాగ్రభాగంబును దానవులును, బుచ్చువాగిమును దేవతలను ధరించుటకును సమ్మతింప జేసెను.

4

అంత నా దేవాసురు లైకమత్యమున నమృతాబ్ధిని ఐటుదలతో మురింపసాగిరి. మంధరనగము చారమునందై నిరాధారమగుటచే నా మహావిశాల సముద్రమునందు మునిగిపోసాగెను. అట్టియెడ శ్రీహరి యభయప్రౌఢి గల వాడు గాన మిగుల విస్తారమగు కూర్మాకారమును ధరించెను. కఠినతరమైన కర్పరమును, మృదు జఠరమును, నయనాబ్జయుగమును గలిగి లోపలికి వెలుపలికి జలించునట్టి ముఖంబును గల యా మహా కూర్మావతారమును జూచి, దేవానురుగులు మిగుల విస్మయమందుచు జూచుచుండిరి. ఆ సమయమున మంధరనగము క్షీరాబ్ధియందు గూర్మాసనమున గూర్చుండి, భోగిభోగమును యోగపట్టిక పాసగగ నమృత సిద్ధికై జపియించునట్టి యోగిచందమున గన్పించెను.

దేవ దానవు లట్లు మంధరనగమంధరాధరంబును

వాసుకి యనెడు గుణానుబంధురముగ జేసి, సింధు వనెడు ఘటంబునందు కవ్వమై యుండునట్లుప్రతిష్ఠించిరి. వార యత్సాహంబున నయ్యదిని వాసుకిగుణంబును బట్టి త్రివృచుండగ నయ్యది యా క్షీరాబ్ధియందు గిర గిర తిరుగచుండె. మాధవుడు ఘనతర ప్రాధితో నా కులశైలము క్రింద, మీద, నడుమ కూర్మాది రూపము లతో నుండి, బలియై ధరియించి, దేవ దానవు లనెడు భూభాగములను నీటనుంచి, తన చతుర్పాహువు లను మార్చుకొనుచు, నా సముద్రమును ముసించెను.

ఇవిధంబున దేవ దానవులచే శ్రీహరి క్షీర సముద్రమును ముసింపజేయగ, వారల కాంచనదేల సేమ కేయూరాదుల రజంబు రాలి పడి, యన్నగింబు బొమ్మ కవకాద్రి వలె నుండెను. ఆ సమయమున దేవ దానవులు యట్టిహాసములును, మందరవగఘర్షణము వలని ధ్వనియు, వాసుకి భుజగేంద్రఫణ భూత్కారము లును, ఆ సముద్రమందలి జలచర మోషయును మెండై, బ్రహ్మాండమున నిండెను. క్షీరాబ్ధి యందు మందరవగముక్రింద నుండిన కూర్మ మా పర్వత భ్రమణముచే వెన్నుతీట శమియింపగ నుఖనిద్రనందె. వాసుకి భోగిఫణముల దంష్ట్రలనుండి వెల్వడిన భయం కర విషావలంబున గవాగ్నిమగ్న శలభంబుల చందం బును, తెక్కు దానవులు గర్వంబు నశింపగ, మాడి

పోయిరి. ఆ వాసుకి ఫణిపుచ్చముకంటె శిరమును దరించుజయే ఘనమని భావించిన దానవులకు బెక్కు కష్టములు గల్గెను. ఆ విషవహ్నికీలలు సోకినను దేవతాళి శ్రీహరి కరుణాకటాక్ష వీక్షణములచే నుభయుండిరి. కాని దైత్యులు కష్టముల లెక్కింపగ ఫలాకాంక్షతో నెక్కుడుగ మసించుచుండిరి.

తఱువాత వాసుకి భోగందష్ట్రలనుండి వెల్వడిన విషము శైలవిఘర్షణముచేతను కూర్మకర్పర ఘర్షణాగ్ని జ్వాలల చేతను మిగుల భయంకరమైనదై, దేవదానవ గణము భీతిలునట్లు క్షీరాబ్ధినుండి వెలువడి, ప్రళయకాల ఫాలలోచనాగ్నిని మించినదై, సంవర్తసమయమందలి సూర్యకిరణాగ్నిని నతిక్రమించినదై. యతిదారుణంబై, కోలాహలంబుగ నా హోలాహలంబు దశదిశల వ్యాపించు చుండెను. అమృతమునకై మసింపగ, ఘోర హోలాహలము ప్రాప్తించెనేమి యని భయమంది. యా దేవాసురులు విశ్వపతియగు నీశ్వరు శరణుజొచ్చిరి. అంత నాచంద్రశేఖరుడు వారిభయమెల్ల వారింప దలచి, తనకు నాపద సంభవించునని భయపడు పార్వతీదేవికి దైర్యముజెప్పి, సర్వలోకాళి క్షేమమును గోరి, పరుల బీడించుకంటె బాపంబును, పరోపకృతికంటె ఋణ్యంబును లేదని పల్కియు, భయంపడియుండగ, బ్రహ్మాది సురలు భయార్తులై తన్ను ప్రార్థింపగ

శ్రీహరి యా విషమును భక్షించి, నీలదేహుడయ్యెను. అంత శ్రీహరి మిగిలిన హాలాహలమును హరునక్రియ. న ద్వేషదేవుడు దానిని గంధంబున నిల్పె. ఇంకను మిగిలిన విషమును వృశ్చిక దంఢ శూకములు మెసవి. విషధరములయ్యె. ఇట్లు దైవానుగ్రహంబున హాలాహల భయదూకులై దేవాసురులు మఱల క్షీరసాగరమును మసింపసాగిరి.

ఇట్లు దేవ దానవు లింకను క్షీరసాగరమును మసింపగ, నందుండి సర్వ శుభలక్షణములతో గూడినట్టియు, భక్తుల కామ్యములు దీర్చునట్టియు కామ దేనువు పుట్టెను. అద్వివ్య దేనువును శ్రీహరికృపచే దేవర్షులొందిరి.

అంత నా పాలసంద్రంబునుండి యుచ్యైశ్వర్య మగు వెల్లవాహుకము నేత్రపర్వముగ వెలువడెను. అయ్యశ్వము దేవసుణియు క్తముని యెఱిగి, పూర్వదిగ భిషతియగు నింద్రుడు దానిని గ్రహించె.

తదుపరి యా క్షీరసాగరమునుండి చౌదంతి యును, సర్వ శుభలక్షణము క్తమును వెల్లనిదియు నగు నై రావతంబును గజరాజము వెలువడె. దానిని దేవేంద్రుడు సేకరించె.

మఱల నా దేవ దానవులు క్షీరాబ్ధిని మసింపగ నందుండి హరిచందన, కల్పన, పారిజాత, సంతానక,

మందారములను సకలేప్పితముల నొసంగు పంచామర తరువు బుడయించె.

పదపది యా క్షీరసముద్రమునుండి సర్వాంగ సుందరీ మణులను సహజ సౌరభ్య సుస్వర కూప గుణములు గల యచ్ఛరసలు వెదలివచ్చిరి. వారందఱును సౌందర్యమున రతిదేవిని బోలువారు. కొదమ రాయంచలవలెను. రాచిలుకల మాడ్కి, క్రొమ్మెరుగుల రీతి, జీవరత్నంబులభాతి, నా యచ్ఛర చిలుకకొలుకు లెంతయు నొప్పియుండిరి.

అ యచ్ఛరల యందమునందె చూపు నిల్చి దేవదానవులు వార మెచ్చులకై సత్యంతోహాహంబున నుదగ్రరవం బతికయింప నా క్షీరసాగరమును మధిం పగ, వెన్న ముద్దను బోలి చంద్రుడు దుదయింపగ, శివు డతని నిజశరంబున ధరియించె.

అంత నా క్షీరాబ్ధిమందు దేవీస్వమీనమగు కౌస్తుభరత్నము భాస్కరునిరీతి జనించెను. దానిని శ్రీహరి నొసంగిరి.

అనంతర మమృతమును ద్రావు నిలమేఘమో, మఱి యొక చంద్రుడో, జలధి బుట్టిన పూర్వజలనియో యనునట్లు మిగుల నొప్పు నతుల శృంగారవతి యగు లక్ష్మీదేవి యుదయించెను. అ ద్దేవి కానుపించినంతనే దేవ దానవులు చిత్రత నొందిరి. ఆమెసోయగములను

జూచుటకు వారు సహస్రనేత్రముల గోరిరి. కాని సహస్రాక్షుడు పదివేలకన్నుల కోరెను. ఆహా! ఆశకు మేర లేదనుట సత్యమేకదా! అంత న వ్వధూటీ పద్మగర్భదులగు నిర్జరులచే బ్రార్థింపబడి దేవాధినాథునిచే గల్పింపబడిన మణిపీఠమున, గమలమధ్యమున జెలువందు కలహంసను పరిహసించుచు, వసించెను. అప్పుడు పద్మభవుడు 'పుణ్యాహ' మనుచు భూమిని పుణ్యాహము చేసె.

పటహ భేరీ శంఖ వణవాది వాద్యములు మ్రోయగ, అప్పరోభామిను లభినయించుచు నృత్యంబు సలుపగ, గంధర్వ కలకంఠకంఠులు మోళ్ళు చిగురింప వమృతగానంబు సేయ, 'జయ లోకపావని, జయ జగజ్జనయిత్రీ, జయ లక్ష్మీ' యని సురలు సన్నుతింపగ, దక్షిణావర్తశంఖములతో గంగాది పుణ్యా నదీజలముల దెచ్చి, యాగచోదితములగు మంత్ర రహస్యములతో బ్రహ్మర్షులు పద్మనభిషేకించిరి. దిగ్గజములు మహానీయ తోయములతో నా లక్ష్మీదేవి శిరముపై నభిషేకించెను.

శైవాలవల్లికాజలధి యిచ్చిన పద్మ పట్టుపుట్టములను నా దేవికి యొక పడతి కట్టెను. సర్పరాజౌసంగిన కురువింద మాణిక్యకుండలమ్ముల నామెకు నొక యువతి పెట్టెను. సరస్వతీదేవి యొసంగిన యమల తార

కారమును యొక నాతి యామెకు గంఠహారముగ నలంకరించెను. సముద్రు దొసగిన వెజయంతిమాల నొక పడతి యామె కంఠమున ధరింపజేసెను. విశ్వ కర్మ సమర్పించిన వివిధ రత్నమూషనముల నామె నొక నాతి యామెచేతఁగీలించె. ఈరీతిగ సర్వాలంకార విభూషితయై యా లక్ష్మీదేవి జగన్మోహినియై బంగా రపు బొమ్మయూ చునునట్లొప్పుచుండెను.

అప్పుడు 'జయజయ'యనచు బ్రహ్మర్షుని దీవిం చిరి. శివ బ్రహ్మాండ కుబేరాది దిక్పాలముఖ్య సర్వము పర్వము నుడించిరి. అట్లు నుతిపబడుచు, రమాకాంతా లలామంబు భద్రపీఠమందు విలసిల్లె. నిజకిరీటాగ్ర మరకతమణిరుచులతోను, వాయుజూవులతోను, ఆణి ముత్యాల కమ్మలతోను, కంఠహారములతోను, సింహా సనమున లక్ష్మీదేవి మిగుల నొప్పుచుండెను.

సకల దేవతల సర్వగుణలముగల్గి లోకనాయకు హృదయందున నిర్భేదనలచు, నాయందిరారమణిలలామ మరముఖ్యుల గన్గొని మణికిరీటమును, మకరకుండ లములును, చక్రమును, స్మితాశ్వమును, కంబుకంఠమును గరుడవాహనమును కలిగి, శత్రుంజయుడును, త్రైలోక్యనాథుఁడును నగు శ్రీహరిని ముదంబున సరసంబుగ వీక్షించెను కమలాక్షుని మనోహరాకారంబు

ధ్యానమున జూచి, యోగీంద్రులే మోహమునందగ,
అక్షీరమణీమణి య ద్వేషవేపుని ప్రేమించెన వింత
యేమి?

కమలనయను వీక్షించినంతనే రమా దేవికి శరీర
మున బులకలొడవెను. మేను చెమర్చెను. వామోదవు
స్పందించెను. సంతోషాశ్రువులు జరిగె. సరిస్వతిదేవి
కైవంధ యొసగగ. పద్మపీఠము దిగ్గిరి. అక్షీదేవి
శ్రీహరి పరమ సాత్త్విక దృష్టిసంపర్కమున సాత్త్వికో
దయము నొంద నాశ్చర్యమేమి? దిక్పాల కాంతామణులు
క్రమముగ నడవంబు, గిరిడి, పావన కుండె, కాళాంజి,
పామ్రాణీమాసంబు, చావరములు చేకొని యా అక్షీ
వనితామణికి యూడిగంబులు చేయుచుండిరి. రంభా,
మేన, కోర్వసీ, హరిణి. తిలోత్త మాది దేవదేవతలు
చెంగుపాంగంబు, ముఖవీణ, మురజ, ము మొదలుగా
గలవాని గొని గంధర్వమేళంబు వినికీ సేయుచుం
డిరి. ఆంజనపురాణి వాగ్దేవి బిషదుపద్యములు బిడుపు
చుండె. ఇట్లు సకల వైభవంబు లనుర, కలిమి చెలువ
నల్ల గల్వి పూచండ కేలబూని తీవిమీజంగ వచ్చు
చుండెను.

ఆమెను జూచి కమలాక్షిదు పులకలొడవ, నానంద
బాష్పములొందెను. ఆ రమాకాంతామణి సౌందర్యము
వేవిధముల విచ్చమెచ్చెను. ఈనుందరి నెన్నుజేరిన,

నింక నెఱుఁగఁజూసింపక, ముదంబుమీఱి నుందు
ననుచు, మిగుల సమరాగమునొందెను. శ్రీహరిని
జూచివలెనని కోరి, యారమావనితామణి తెప్పలెత్తును.
గాని గొంతున తెప్పలు వ్రాచ్చును. శౌరిని జూచుటకు
నా నారియు, నా నారిని జూచుటకు నాశౌరియు గొంతు
చుండిరి. అంత మందగమనమునకు సిగ్గు మరికొంత
మాంద్యమును గూర్చుగ. భారతీ కరమును వీడి, భయ
వినయములొప్పు నలక్షియుందరి వారిజాక్షుని సముఖము
నకు వచ్చెను. అంత నామె నిజకరంబులు వడంక,
బ్రగాళమాన నీలొల్పిలదామమును బద్మోదరుని
కలబుగ్గివమందులచెను. పురంద్రీరత్నము లట జేరి
గౌరికల్యాణశుభాట పాడగ. పరిహరభేరిశంఖములు
మ్రోయగ. శ్రీహరి యుప్పొంగు. లక్షికల్యాణ
మహోత్సవంబు చెలంగెను.

కమనీయ కౌస్తుభరత్నము గృహదీపకలిక
నుశ్రీవహింపగ, పావన వైజయంతీవనమాలిక కేళికా
దోలిక లీలజూపగ. తారహారములు ముక్తామయ రంగ
వల్లికల విభ్రమముజూపగ. సురభి కస్తూరికాల్లిప్త హరి
భుజాంతరాళమనెడి యింద్రనీలి మణిమందిరమున
క్షీరాబ్ధికన్యయగు లక్ష్మీదేవి సంతోషమున నుండెను.
లోకాధీశుడగు కమలాక్షుని పరిరంభణమున నాజలసి
కన్యాలలామ యత్యంత శోభాయుక్తముగ నొప్పు

యుండెను. ఇట్లు లక్ష్మీదేవి తనయురమున జేరినపుడె
క్షీరసాగరమధన ప్రయాసమును శ్రీహరి మఱచి
పోయెను. నేటికని గార్యము సఫల మైనంతనే పూర్వ
ప్రయాసమును మఱచిపోవుచుండుముగదా! ఈవిధముగ
సకల జగజ్జనకుడగు శ్రీహరి నిజవిపుల బాహాంతర
మున సర్వలోకైక మాతయగు శ్రీదేవి చేరియుండగ,
దా గన్నదిద్దరీతి, బ్రజల గనుగొనె. శ్రీదేవియొక్క
కరుణా కటాక్షవీక్షణములు దేవసమూహముపై బ్రసరిం
చెను. అ మ్మహాదేవి కృపామృతవృష్టి లభించుటచే
జనులదారిద్ర్య తాపంబు శాంతమయ్యెను. సర్వజాతులు
నామోదమంది చెలెగె. విప్రసమూహంబు యజ్ఞతత్ప
రమయ్యె.

తదనంతరం బనిమిషనేత్రులు రాక్షసులగూడి
కలశజలధిని మఱల మనియింపసాగిరి. దేవాసురులు
మేరమీటి తన్ను మనించి. తన సర్వస్వమును హరింప
దొడిగిరే యని వాపోవునట్లు క్షీరాబి గల్గోలములు
మ్రోసెను. వాసుకీభుజగేంద్ర భూరిభూత్కారములు
విశేషముగ ప్రసారమయ్యె. అంత నందుండి. తన
గంధాఘ్రాణముననే దేవ దానవులు మత్తునొందగ, మదిర
వెలవడె దానిని మిగుల గుఱాహరిమున నసురప్రజము
తీసికొనెను.

పిమ్మట న జ్జరిసినుండి. ప్రజల తల్లి యనదగివ

హారీతకీని గుడిదేతయందును, వ్రణ దుష్టరక్తమును
బీల్చివేయిగల జెల్లగ యెకమదేతియందును నొందు
పటిచి, రమణీయమగు నవ సుఖరసపూర్ణకుంభమును
నెడమదేతియందు వెట్టుకొని, యథిల దేవశ్రేణికై
యథయహస్తమును బూని, కనికవస్త్రా ద్యలంకార
ములు, తామరసదళనేత్రములు, నసితాంగ సౌకు
మార్యము, నమృతగుణాపకముదే మించు ధన్వంతరి
యచ్యుతాంశమున జనించె.

అద్ధన్వంతరిచేతి యమృతభాండమును విప్రజిత్తి
బలాఢ్యుడై హరింపగ, దాని నక్షీణబుడగు జంభు
డపహరించె. కాని దాని నిబ్బలుడు తీసికొనియె. అది
చూచి, మనతో గలిసి మధించిన దేవతల కీయక యమృ
తమును మనమే తీసి కొన్నది న్యామముకాదని కొంద
ఱును, నమృతము గొన్న మనలతో త్రిదశులు కల
హింపక మానరని కొందఱును, వారికిని మనకును దీనికై
యుద్ధమే జరిగినచో, నమృత మెవ్వరికిని దక్కదని
కొందఱును, నెదాక గొప్పోవుదువు! నిన్ను ద్రావనిత్తుమే
యని కొందఱును, వలదు. ఈ యమృతభాండమును
మన బలిచక్రవర్తికిచ్చినచో, నతడు పంచి యిచ్చినట్లు
మనము తీసికొను టర్హనుని కొందఱును రాక్షసులు
వవిధ గతుల బిల్కిరి.

షణ్మాజనులు హరించిన యమృతభాండమును
 దీనికొనజాలక దేవేంద్రాది మహాశనుఁగు సురలు
 “నుభాకలకము దోయె”నని మెఱవెట్టిగ శ్రీహరిభయం
 పడకు’దని రైర్యము చెప్పి, దైత్యులను వంచిననేయ
 దలచి, యందనుగు కుచములను, ముద్దుగాలు పలు
 కులను, క్రొమ్మించు దేహకాంతులను, తపకుం
 జెక్కులు, మందహాసములు, కెంపునెమ్మోవియు, బెళు
 కుంజాపులను, శోభిల్లగ నత్యంత లీలావిలాసముతో
 జగన్మోహిని లలనకాంము బూని, దైత్యులు వింతగా
 జూచుచుండగ వారిదరికి వచ్చెను. అందమగు ముంగురు
 లను, బియ్యెడచెఱగును, లేగొనును, నడకయు నొప్పగ,
 పువ్వుభరమున నునుగప్పుకొప్పు మెరయగ, పిగుతో
 గూడిన వాల్చాపు బెళుకుజూపగ, మందహాసముతో
 నైత్యసభకు యా జగన్మోహిని వచ్చినంతనే యామె
 చేలువగు మధ్యము బలిచక్రవర్తియొక్క మనస్సు నప
 హరించెను. ఆమె చూపు బాణుని మోహమున ముంచెను.
 ఆమె కనుగఁగ శంభుమని హృదయమును హరించెను.
 ఆమె కుచద్వయము జంభుని ముగ్ధుని జేసెను. ఆమె
 వెఱివేఱి రాహువునకు విభ్రమము గలిగించెను. ఆమె
 పౌకుమార్యము విరోచనునకు గనులపండు వచ్చెను.

అట్లా జగన్మోహిని నిరకవమానసౌంచకము ప్రముఖ
దైత్యులనే బద్ధియ్యి చేసినవనిన. సామాన్య దైత్యుల
స్థితి యెవ్వయ్యెనో చెప్పవలెనా?

ఆ జగన్మోహినియగు దంభనారాజుజేరి జూచి
దైత్యుల ముఖముల పెర్వెలదాచెను అనందాశ్రువులు
గతెను. రోమాంచలమును మీదెను. శరీరముల ఘర్మ
జల మొదిపెను. చి తలముల మోహం బలిరారెను.
అట్లా దైత్యులా జగన్మోహినిని జూచి విరాళిగొనగ,
వారల హృదయములు కావమున నొందునట్లు మన్మ
ధుడు వారిపై పుష్పకాణములను ప్రయోగించెను. ఆ
యిందుబింబానిన యెడగె తి పొడిసంబడే వానవేంద్రు
లకు గద్గదికి పొడమెను. అమె త్రొమ్మించు నెమ్మేను
జూడగ దనుజేంద్రుల చిత్తములు దత్తజీందె. ఇట్టి
విషయములు దైత్యులయెడ నసంగతము లయ్యును.
రతీపతికౌళలాకళయమున నసంగతములే మయ్యెను.
ఇంతయేల? య య్యసుడు లా జగన్మోహినిని గాంచి.
“మా కీమె యద్భివజాయి. అమృతము మా కక్కటలే”
దని తలంచిరి.

జంభుడు సాధిలాషముగ జూడగ నా జగన్మో
హిని ముసిముసినగవుతో మోమువంచును. ఎలాసుకుడు
కనుసన్నంబను వేడుకొనగ, నామె ప్రేమమున
మునుగునట్లు వానిని గ్రేగంట జూచు. కనుబొమల పైగ

లచే సంకేతములు తెల్పునముచికి నామె యింపుగ గను
బొమ్మ లెగయపైచు, బలిసాపేక్షముగ జూడ నామె
పయ్యెడ సవరించుకొనును. ఆమె యొకయెడ నిల్చును.
ఒకనితో మంతనముగోరు, ఒకనిని జేసన్న బిడుచును.
ఒకని సరస్వోక్తులకు మెచ్చును. ఒకనిని రాచుకొని
పోవును. ఒకనిని బిడుచును. ఇట్లమ్మోహినికాంత
యసురులను సమ్మోహితుల జేయుచుండెను.

అజ్ఞగన్మోహినియొక్క కీలుజడయు, నెమ్మొగమును
మోవియును, సన్నని కొనును, దైత్యశ్రేష్ఠులకు
మిక్కుట మగు మోహమును గల్గింపగ, రాజసము
వీడి, తామసమున దపించి, సాత్త్వికమున మోహము
దలకెక్కగ మిగుల గలతనొందిరి.

అజగన్మోహనాంగిని జూచి, దైత్యవల్లభుడగు
బలి చక్రవర్తి “యట్టి జగన్మోహనసుందరిని సృజిం
చిన బ్రహ్మను మెచ్చి, చేతికి బిరుదు వేయవచ్చును.
ఈ నాతి కొమ్మబూతగాదు. ముద్దుగుమ్మ. సడయాదు
బంగారుబొమ్మ. ఇచ్చెలువ పటాక్ష మెవ్వపై బిరుదో
వాడ కృతార్థుడు. ఈ సుందరి మన్మథుని పట్టపుజేనుగై
యందరి మనస్పరిస్థులను గలచి వేయచున్నది. ఈమె
బంగారుబొమ్మయై యాశను గర్పించుచున్నది. ఈమె కళ
లను బొందు లతయై నేత్రానందమును గూర్చుచున్నది. ఈ

నాతి మన్మథబాణమై, హృదయమున నాటుకొను చున్నది" యని తెప్పవేయక చూచుచుండెను

"ఈ గజరాజగమన శృంగారముఁగొంచిన కన్నులే కన్నులు. ఈ జబ్బిజొడి మధురభాషణములు వినిన కర్ణములే కర్ణములు ఇ వివిరిబోడి మధురాధరం బాను జిహ్వాయే జిహ్వా. ఇ చెప్పి చెక్కిళ్ళయందలి మనసార మాఘ్రాజీంచు నాసికయే నాసిక. ఈ సుందరిని గొగిలించుకొనిన దేహమే దేహము. లేనిచో పంచేంద్రియములు నిష్ఫలము" లనియును.

"అహా! ఈ మనోహరి విలాసములు జూడగల్గితిని. చక్కెరలొల్కు పల్కులు వినగలిగితి. కాని ఈ నాతి మధురాధర మానుటయు. చెక్కుటద్దములు ముద్దు గొనుటయు, మనోహర కుచముల గొగిట జేర్చుటయు వికెప్పుడు లభించునో? ఈ జగన్మోహిని యెదపై నెప్పుడు పద్మకింపగలనో? ఈమెను రమించుచు, రతి కూజితముల నెప్పుడు వినగలనో?" యని యుత్సహించి యొక నెపమున నా సుందరి ముద్దులమాటలు వినగోరి. యా బలిదాసవేంద్రు డామెను సమీపించి, సుదతీ! నీ వెవ్వరిదానవు? నీ నివాస మెచ్చట? నీ నామమెద్ది? నీ కీ భువనైక మోహనరూపమును పరమేష్ఠి మమ్ముల నానందింపజేయుటకు సృష్టించెనా? అటుగానిచో

కిన్నర, విద్యాధర, నాగ, కింపురుష, గంధర్వాది నానా విధ తరుణీమణులలో నెవ్వరికైన నీ సౌందర్యము వంటి సౌందర్యము కలదా? తరుణీ! నిన్ను మొదటనే చూచియున్నచో, మే మీ సముద్రమధనమునకు బూను కొవియుండెడివారము కాము. నా మనస్సు నీపై లగ్నమైనది.

లలనా! పాలకడలిని జిలుకగా నబ్బిన ముదను దైత్యసురిలము మేము పలుకుకొనలేక యున్నాము. కిశ్యపుని సంతాన మగుటచే మే ముభయులము దాయాదులము. కాన నీవు మా కుభయులకు నీ యమృతమును సమముగ బంచియిమ్ము. అట్టి నేర్పుగలదానవె నీవు.

మందరీ! నీ యధరాహృతమున కాశింసక యీ యమృతమున కాశించితినిని నను జాలకననేయకు కోటి జన్మములందు జేసిన తపఃఫలమునగాని నీవు లభింపవు గదా! నీవీ యమృతకలశమును ధరించినతఱి నీ మాధురాధరంబు నందలి యొక తేనెబొట్టయైన నీ యమృతమున జిందినచో, నిది మాధుర్యమును గలిగి, యయ్యది యథిల గణ్యామును బుణ్యాము నొనుగదా!'' యని వేడు కొనెను.

బలిచక్రవర్తియొక్క యావలుకులు విని యాజగన్మోహినీమందరి కలకంఠీ కలనాదమొప్పు గంభీరముగ

మోక్ష దిగుర్చునట్లు “దానవేంద్రా! అబలనగు నేని
క్కార్జ్యము జేయగలనా? స్త్రీలను సమ్మరాదందురు కాని
నన్ను సమ్మినచో నందఱకు మేలొనరింపగలను.
సౌందర్యము, తతిశక్తి, జాణతనంబు గల నే నెక్క
దుందునని చెప్పుదును? స్త్రీలకు గుటిలత్వము కుంతలంబు
లందేగా? భావములందును, గాఢస్వప్నము కుచములందే
గాక హృదయమందును, మాలిన్యము కీలుకొప్పునందే
గాక బుద్ధిమార్గమునందును, చాంచల్యము చూపులందే
కాక మోహంబులందును నుందును. త్రికరణకుద్దిలేకుం
డుట స్త్రీలకు సహజముకదా! అట్టిచో నన్నెట్లు నమ్మ
గలవు? ఐనను స్త్రీ సామాన్యలక్షణములు నాకులేవు. నా
గుణములు ముందు నీకే తెలియునులే. నేను పుణ్యాజను
లందు లీనమైయుందును. నాకు గర్తలేడు. స్వచ్ఛంద
వృత్తి నుండును” నని నుడివెను.

అప్పులకులు విని దైత్యేంద్రుడు “లలనా! నేను
నిన్నే నమ్మితిని. నీ చిత్తము. నా భాగ్యము. నీట
ముంచినను బాలముంచినను నీవే. మఱి యితరము
నెఱుగ” నని పల్కి యమృతభాండమును నా జగన్మో
హిని కేతికిచ్చి, యామె కరస్పర్శంబున నమందానతి
దంబు నొందెను.

అప్పుడా మాయానారాయణి మృదుమధురవచనములతో “రక్కనులార! క్షీరసముద్రమును మనింపగ, లభించిన యమృతమును శ్రమపడిన మీరును, దేవతలను సమముగ నొందుట ధర్మము. నే నట్లు మీ యుభయులకు బంచుటకు మీ ప్రభుని కోరికపై సిద్ధపడితిని. ఇది మీ కిష్టమే కదా! తఱువాత నెవరును నెట్లు నసంతృప్తి నొందరా”దని యడిగెను. అందులకు దేవ దానవులు సంతోషస్వాంతులై సమ్మతించిరి.

అంత గురు శుక్రాచార్యులు సంకల్పము జెప్పగ, కలశాబ్ధియందు స్నానమాచరించి, పంచామరతరువు లిచ్చిన నువర్ణవస్త్ర మణిభూషణ పుష్పాదుల నలంకరించుకొని, యుపవసించి, హోమములుచేసి, దానధర్మములు చేసి, సకలాలంకార నుండరంజును, పంచమహావాద్యములచే శోభితంజును నగు కనక మంటపము నందు బంతులుదీరి దేవ దానవులు కూర్చుండిరి.

అంత సర్వాలంకారశోభితయగు నా జగన్మోహిని యమృతకలశంబు దీసికొని, నిశాచరు లామె భువనైక సౌందర్యమునకు దబ్బిబ్బుగాగ, నొయ్యారంజుగ నడచుచు నా మంటపమునకు వచ్చెను. బలిదాన వేంద్రుని సరసోక్తులకు నుచిత సమాధానములిచ్చుచు, నా

జగదేక సుందరి దానవులకు సమ్మతంబుగ త్రిదళుల
 పంక్తి జేరివచ్చి, యింద్రాది దిక్పాలురను, గరుడ
 గంధర్వ కిన్నర ఖచర సిద్ధ సావ్య విద్యాధరాది నిర్జర
 కుఃములవారిని కేర్వేరుబంతిగ నేర్పబచి, దేవేంద్రుడా
 దిగ నమరుల కింజళికిని జగదేక మోహనముగ
 నమృతమును వడ్డించుచుండెను. బలిముఖాది దైత్యులు
 త్వర పడుచుండగ, నామె వారిని బరిహాసవాక్యముల
 సమాధాన పఱచుచు, నమరులకు సుధ నొసంగుచుండ,
 దాశలేక రాహువు దేవరూపంబు దాల్చి, యమరులలో
 గూర్చుండగ, నామె యాతనికి గొంత యమృతము
 నొసంగె. కాని సూర్యచంద్రులు 'వాడు రాహు వను
 దైత్యు' డని సన్న పేయగ, నా భువనసుందరి తలం
 చిన మాత్రమున నత్యంత ప్రకాశముతో సుదర్శన
 చక్ర మామె కరమున జేరగ, దానితో నామె తటా
 లున వాని శిరము ఖండించె. వెంటనే యతనిశిరము
 సర్పశీర్షమయ్యెను. వెంటనే యాతడు పగతో సూర్య
 చంద్రుల మ్రింగబోవగ, బ్రహ్మవారిని నుభయపర్వము
 లందు వారిని గ్రసించుచునట్లు వినిప నతడు సమ్మ
 తించి మిన్నకుండె. ఎంత వారికైన నకారణముగ
 దగని వైరము తెట్టుకొనిన, దత్తుల మనుభవింపక
 తప్పదు.

అంత దానవు లీ మటుమాయలాడివలన నింత
గల్గెనని యా జగిన్మోహిని దైత్యులందఱు చుట్టు
ముట్టగ, నా నుండరి శంఖ చక్రములు గం శ్రీహరి
రూపము నొంది, విద్యితుడయ్యెను. శ్రీహరియొక్క
య మోసమును జూచి, పట్టరానికోపమున బలిచక్ర
వర్తి ధనుర్బాహు ద్వాయుధముల ధరించి దేవీవ్యూహాన
రథమున ముద్ధసన్నద్ధుడయ్యెను. చతురంగ బలిము
లతో, బటహ శంఖాది వాద్యములతో సకల సేనలగూడి
రాక్షసులు జయించు గాంక్షతో దేవేంద్రుడై రావతము
నెక్కి, దైత్యుల గదిసెను. అ త్తరుణమున జగం
బంతయు దానవమయంబయ్యెను. దేవతాసమూహమున
కా సమయమున బ్రళయము సంభవించినటులుండెను.

బలి. పాక. జంభ. నముచి. విప్రజిత్వాది దైత్య
వీరు లా సమయమున సమస్త జలభూచరము నారో
హించి, పరశు, పట్టక, తోమర, ప్రాసముఖ శస్త్రముల
ధరించి, దుర్వారశక్తితో జేరి, బాదులదీటి మ్రొక్కగ
వారల జూచి, బలిదై త్యేంద్రుడు “వీరులార! చూచి
తిరా, వేల్పులను నమ్ముటవలన నెంతమోసమయ్యెనో.
అబ్బా, శ్రీహరి యాడు దానివలె వచ్చి, మనలను బ్రమి
యించి, యమృతంబునంతను దేవతలకే పంచియిచ్చె.

జగదీశ్వరదే యటుల హద్దుమీఁది సంచరించెను. ఇందు మనది స్వేదము? ఆ కడులాక్షకు మనలను మోసగించెను గాన నే సమయం నెల్ల మాముడేసె. మన యాయుధముల పోటా హరి యెఱుంగుగాక" యని పల్కెను.

ఆ హృదయములు విని, దైత్యులుత్పహించి. "స్వామీ, సర్వదేవతలను మేము బ్రహ్మగివేయుదుము. బంధించి చెఱునాలయం దుంచుదుము. నెలవి" మృని యడుగిగ, దైత్యేంద్రుడగు బలి మగుల సంతసించి. "మీ యనుజము భుజశక్తి జ్ఞాన నిదియే సమయ"మని దానవుల సందఱిం బనుసగ, వారు రోషాగ్నులొలుకగ, నాయుధ కొంటులొలుకి, దేవ సైన్యము గదిసి. వివిధాస్త్రములను దేవతలపై బ్రయోగించి, న య్యమరులు దానవుల కరాదులను ఖండించి, వారితో సుత్పాహముతో నతి భీకర ద్వంద్వయుద్ధమునర్పరి.

బలి దేవేంద్రులు, వృషవర్షాశ్వేనులు, రవి బాణులు, చంద్ర రాహువులు, ఏరోచనాగ్నులు, భద్ర కాళి నిశుంధులు, కాలనాథ పాలులు, మును విశ్వకర్మలు జంభవృషాకపులు, మిర్మర్షణ నామదేవులు, సముచ్య పరాజితులు, పులోమ నిలులు, మేఘ దంభావనీతన యులు, కాలకేయ ముత్తులు, కమలమిత్రతనయ నరకా సురులు, నివాతకవచ పవహానులు మున్నగువారల ద్వంద్వయుద్ధము లతథయిరికిము లయ్యెను.

దానవేంద్రుడగు బలికిని నమరేంద్రుడగు దేవేంద్రునకు జరిగిన దారుణ ద్వంద్వయుద్ధమున సముద్రసంగమ ఘూర్ణిలెను. అమృత సేవయు హరి కటాక్షమును గలిగిన యాఖండలున కెదిరి బలిదైత్యేంద్రుడు నియవలేకుండెను. దేవేంద్రు డాగ్నేయాస్త్రము బ్రయోగించగ, దైత్యేంద్రుని మహారథంబు ఖగ్గున మండిపోయె. అంత నాత డదృశ్యుడుకాగ, నానా దైత్య సమూహము కటకటంబడెను. అతిశయ ప్రమోదిమున నమరులు విజృంభించిరి.

అంత బలిదైత్యేంద్రుండు లోచనాగోచరుడై తన నేర్పుమెఱపి, మాయావియగుచు నెల్లెడల, దోచి, పెల్లుగ నాక్రమించెడు మాయగావించగ, దిక్పాలకులు మిగుల శ్రమనొందిరి. పెక్కు భూతములు దేవతల పీచమడచె. దిక్పాలురే యననేల? బలి మాయాప్రయోగంబున బ్రహ్మాదులను నెడలపడిన మెదలగాజాల కురిదురు. కలకాంఠోవిధి యందు దమ్ము ముంచినట్లు మాయ క్రమ్మగ దేవేంద్రులు మిగుల భయమంది 'పాపీ. పాపీ' యని మొఱవెట్టగ, క్షణములో హరి పాంచజన్యరవము విననయ్యె. సుదర్శనచక్రము కనుపించె. హరి ప్రత్యక్షమాయె. బలి మాయ పటాపంచలయ్యె.

అప్పుడు కాలనేమి శ్రీహరిపై శూరిమును బ్రయో

గింపగ, న దేవదేవుడా యాయుధమును ద్రుంచి, దేవ
తలు మెచ్చునట్లు వాని తల ద్రుంచెను.

మాల్యవంతుడు గద దీసికొని గరుడునిపై
ప్రయోగింప దేవేంద్రుడు తన వజ్రాయుధమును, హరి
తన చక్రమును నేయగ, చక్రంబున నుమాలి యను
నా మాల్యవంతుడు మడిసె. శ్రీహరి తన చక్రంబున
మఱియు ననేక దనుజుల దునుమాడెను.

అంత దేవేంద్రుం దైరావతంబునెక్కి వజ్రా
యుధమును ధరించి, బలిని జేరఁబోయి, ప్రల్లదము
లాడగ, బలి కుమారుడు ప్రతిప్రల్లదములాడెను.
అంతలో బలి సుర లోకేంద్రుడు వీరాధివీరుడౌట
నాత డెన్నడైన నోడిపోవునే? కాని మొన్న నూరక
నాకు స్వర్గానిపత్యమిచ్చి, తా నడవులకు బోయెను మఱి
వచ్చి నాతో నెయ్యిమొనర్చి, న న్నాశ్రయించుకొని
బ్రదికెను. కావున నేడు నే నోడినను నన్నెవ్వరును
వవ్వరు. కర్మానుసార మాపవలు, సంపదలు, జయ
మపజయములు కల్గును. కాన దైవకృత్యములకు విఱ్ఱ
వీగుట వెఱ్ఱితన" మని పలికెను.

బలి యను నొకదైత్యుడు దురాగ్రహవేశంబున
దేవేంద్రుని కయ్యంబునకు బియ్యవగ, న దేవనాయకుం

డాచనపై వజ్రాయుధమునేయ. న బ్బలి మూర్ఛిమందై
రథసారణదీ నవలికి దీసికొనిపోవడెను.

ఓన మిత్రునకు గల్గిన దురవస్థ జూచి జంభుండు
కడు విజృంభించి యైరావతముపై దీని గదాదండంబు
బిరబిరి త్రప్పి వైచిన. న గృజరాజము పడిపోవగ,
దేవేంద్రునింత మాతలి తెచ్చిన సహస్రహయరథ
మెక్కి, వజ్రాయుధమున జంభునిము దుసిమె.

త ద్వృత్తాంతమును నారద మునీంద్రునివలన
విని, జంభసోదరులు బల, పాక, నముచు లాగహించి,
య మ్మువ్వరు త్రేతాగ్నులవలె దేవేంద్రుని జుట్టిముట్టి
దారుణ శరములు ప్రయోగింపగ, బురుహూతుండు
మేఘయుక్త మేరువువలె నొప్పారె, కాని యతని రథం
బును బిలడను, హయములను పాకుడును, సూతుని
నముచియును గూల్చి, యతని యంగికములు నీచు
టచే నద్దేవేశుడు మూర్ఛమునింగెను.

అనంతర మా బల, పాక, నముచిదై త్యులు
విజృంభించి, యనలు, నంతకు ననుర, నబ్ధిపు, ననిలు,
నలికేశ్వరు, నలికలోచను, నన్యసురలు నతులితంబులగు
నస్త్రంబుల నొప్పించి, యట్టహాసంబుచేయగ, దేవనైస్య
ములు మొఱులు పెట్టె, నంతలో నమరేశుడు తేష్పరిల్లి.

తన వజ్రాముదమున మొవట బలిదైత్యుని సంహరించెను. తలువార బాక్రమమున బాకాసురుని ద్రుంచెను.

అదిచూచి నముచి యత్యంత క్రోధమునొంది మత్త శాస్త్రవవిదారణ సమర్థుడు త్రిశూ మెత్తి, హుంకరించి, వాసవునిపై బ్రయోగించెను. ఆ శూరింబు ప్రళయకాల దుక్ర ఫాలనేత్రాగ్నిచందమున భ్రమించి యైలాగ. నమరపతి దాని నేలంబనగొట్టి, యద్దను జపుంగవు కంఠనాళంబున వజ్రంబును ప్రయోగింపగ, నా దైత్యుండు కలంగకుండెను. వజ్రంబు దూసికొని పోవలేక నిల్చియుండగ జూచి యమరు లచ్చెరువొంది చూచుచు వేడినిట్టూర్పు యార్చుచుండిరి. అంతలో నాకాశవాణి “యార్ద్రంబును శుష్కంబును గానివారిదే నముచిదానవుండు తెగు” నని బలకగ, నా సముద్రపేన మట్టిదని దానిని గ్రహించి, యా కిండిరమునకు దివ్య తేజంబు సంపించి, నముచిదైత్యునిపై బ్రయోగింపగ, నయ్యది సుపర్వారిపతియగు దేవేంద్రుండు విజయ లక్ష్మికి సమర్పించు కర్పూరనీరాజనంబు చందంబున, బ్రకాశించునదై బలిదైత్య త్రిలోకానిపత్య విరాళ సూచకంబై, నముధిప్రాణమును దీయు మృత్యుదేవతార్చి హాసంబు రీతిని విరాజమానంబై, సుకవిరోధియగు నముచిశరమును ఖండింపగ దైత్యవరూపిని సుందు

హాహానాదంబులు అప్పతిల్లే. అమరచమూ సమూహంబులు
లండు గాయక హాహానాదంబులు. బ్రహ్మర్షి సమూహ
సముచ్చై రుచ్చారిత జయజయాద్యాశీర్వాదంబులు.
జయ దుందుభిద్యానంబులు, నచ్చరాంగనల నటనంబులు
జేరింగె.

ఆ సమయంబున క్షీరాబ్ధితీర యుద్ధరంగంబున
నెచట జూచిన నెత్తు రేలులై వాతెను. కండ్లు కుప్పలు
కుప్పలై కొండలవలె నుండెను. ఆ మాంసకండలకై
భూత భేతాళ సమూహములు పోరుచుండగ. గరము
వీభత్సముగ నుండెను.

యుద్ధమున గూలిన వీరుల మెనఁకు ముద్దులు
గావించి, మెసవిమెసవి, అనివిదీర నెత్తురులు గ్రోలి
క్రోలి. కడుపులు విమిరికొంచు, భుక్తాయాసమున సత్వర
జీర్ణమునకై యగస్త్య మంత్రములు చదువుచు. శత
పదంబులు నడచుచు. బిశాచగణము గానవచ్చెను.

తుండిలుడగు నొక దనుజుని శవమున కొక గజ
మస్తకంబు నతికి, 'యిందు విఘ్నములదే గుండింపకు'
మని భూతగణములు మ్రొక్కుకొనుచుండెను.

ఒక కామినీభూతము 'వారు వేలుపులు వీరు
దనుజు' లనుచు భూత భేతాళపంక్తి నేర్పఱచి, తాను
మోహిని యంచు రక్తనుధను వారలకు వడ్డించెను.

గజముల గండ స్త్రములనుండి స్రవించుచు
మద జలము యమునానదీ కర్ణోలములును, విశాచర
రక్తంబు సరస్వతీనదియును, మృతుల నోటినుండి వెలు
వడు లాలజలములు సురనదియు గాగ, నా దేవ దానవ
సంగరభూమి త్రివేణీత్రయక్షేత్రమువలె నొప్పారె. గాన
నా క్షేత్రంబున నిహితులై ననారికి మోక్షంబు ప్రాప్తించు.

ద్వింశ్యయుద్ధము సేయ దనుజవిభులును. దక్కిన
రాక్షసులును దల్లిడిల్లుచు సమరరంగమునుండి పలాయన
మొనరించుచుండ, నమరగణములు వారిని వెన్నాడి
పొడచుచుండిరి. అహా! దాయాదిపోరు దుస్సహము
కదా!

ఇవ్విధంబున సంకర్షణుని సుదర్శనచక్రంబున గాల
నేమి, మాలి, సుమాలి, బలి, జంభ, పాక, నముచి
ప్రముఖులును, దానవవరులును, సేనాధిపతులును దిక్పా
లకులవలనను ద్రెళ్ళగ జూచి; దేశకాల విశేష విజ్ఞాన
విచక్షణుండుగావున బలి దానవేంద్రుండు తన కది
విజయంబు కాదుగదా యని యెఱింగి; సంగరరంగబు
దొరంగి; శుక్రాచార్యు సన్నిధికేగి వానివలన సంజీవిని
విద్యను; దత్త్వోపదేశ వాక్యవిశేషంబులను దెలిసికొని,
బాహ్యంతఃకరణ దుఃఖంబుల బాసి తపంబునకుం
జనియె.

తక్కిన రక్కసులు దిక్కులేక, పెక్కు వగల జిక్కి నానాదిక్కులకు పలాయనులు కాగా, దేవసేనాని వతులు వెన్నంటగ వెఱచువారును, 'రక్షింపుడు రక్షింపు డని యార్తనాదంబులు సేయువారును, దెసంబు పాటిపోవు వారును, దృఢంబులు గఱచువారును, నరణ్యాంబుల జొచ్చు వారును, పిరిని దూఱువారును, మొక్కువారును, పర్వతంబుల నెక్కివారును, నొచ్చువారును, సంద్రంబుల జొచ్చువారునునై కలంగిరి.

8

అంత హిరణ్యగర్భుడు పంపగా, నారదమహర్షి యా యుద్ధభూమి కేగుదెంచి "ఓ యమరులారా! శ్రీహరి ప్రసాదమున మీ యభీష్టములు దీఱె. కాన నింకను భీతులగు దైత్యుల నొంపనేల?" యని వారల పోరు మాన్పెను. ఎవరికైనను పితృవాక్యము మీఱరానిదిగదా!

అంత నమరేంద్రుం డవార్యశౌర్యంబున రాత్రిం చర గర్వంబు వొలగించి, పాటిపోవు నానాదానవుల ప్రాణముల రక్షించుచు, గంచుకలు పెక్కుభంగుల నభినుతింప, విజయలక్ష్మీ సమేతుడై, యైరావతము

ననిరోహించి. సర్వామరులు నేవింపగ. నింపుసొంపు
లమరగ, మహావైభవంబున సమరరాజధానియగు నమరా
వతీ నగరమున కేగె.

ఈ కూర్మావతార చరితమును మనంబు శ్రీహం
పాద సరోజములందు నిర్మి. భక్తిమీఱ వ్రాయునట్టియు,
జదువు నట్టియు మనుజులు సకలై శ్వర్యంబులును
దీర్ఘాయుః కీర్తులును గల్గి నుభంబులందుమరు" అని
వై శంపాయనుండు జనమేజయు మహారాజునకు కూర్మా
వతార కథను వినిపించె.

శ్రీ కూర్మావతారకథ సంపూర్ణము.

ACC-NO. 16129

294.592

RAM

6-2-00

వి శా వ తా న ము లు

చదివండి !

చదివించండి ! !

రచన : పాలాపర్వులి రామారావు

1. శ్రీ మత్స్యావతార కథ	2-00
2. శ్రీ మార్కాండేయ కథ	2-00
3. శ్రీ వరాహావతార కథ	2-00
4. శ్రీ నరసింహావతార కథ	2-00
5. శ్రీ వామనావతారి కథ	2-00
6. శ్రీ పరశురామావతార కథ	2-00
7. శ్రీ రామావతార కథ	2-00
8. శ్రీ కృష్ణావతార కథ	2-00
9. శ్రీ బుద్ధావతార కథ	2-00
10. శ్రీ కల్యాణావతార కథ	2-00

వివరములకు :

శ్రీ కవి తా పబ్లి కే షన్స్

విజయవాడ - 2.